

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce **J. S.**, zastoupeného JUDr. Janem Pavlokem, advokátem se sídlem Praha 1, Na Příkopě 391/7, proti žalovanému **Generálnímu ředitelství cel**, se sídlem Praha 4, Budějovická 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 5. 2005, č. j. 7 Ca 67/2004 - 63,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 5. 2005, č. j. 7 Ca 67/2004 – 63, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva financí, Generálního ředitelství cel ze dne 28. 1. 2004, č. j. 2004/409/2. Tímto rozhodnutím bylo zamítnuto stěžovatelovo odvolání proti rozhodnutím Celního ředitelství Brno ze dne 16. 9. 2003, č. j. 8619-02/03-0101-21, č. j. 8619-03/03-0101-21, č. j. 8619-04/03-0101-21, č. j. 8619-05/03-0101-21, č. j. 8619-06/03-0101-21, č. j. 8619-07/03-0101-21, č. j. 8619-08/03-0101-21, č. j. 8619-09/03-0101-21, kterými nebyla povolena obnova řízení, v nichž byly vydány Celním úřadem Břeclav – dálnice dne 9. 10. 1995 platební výměry č. j. 29-1247/CD/95, č. j. 29-1248/CD/95, č. j. 29-1249/CD/95, č. j. 29-1250/CD/95, č. j. 29-1251/CD/95, č. j. 29-1252/CD/95, č. j. 29-1253/CD/95, č. j. 29-1254/CD/95. Těmito platebními výměry byl stěžovateli vyměřen celní dluh. Celní ředitelství v Brně obnovu nepovolilo, neboť dospělo k závěru, že již uplynula lhůta k jejímu povolení podle § 54 odst. 3 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále též daňový řád) a § 268 odst. 2 zákona č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění účinném v době podání návrhu na obnovu řízení. Ke shodnému závěru pak dospěl jak žalovaný, tak městský soud.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti výslovně uvádí, že uplatňuje důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). Konkrétně pak nesouhlasí s názorem městského soudu, že by § 268 odst. 4 celního zákona neměl mít v jeho případě vliv na běh lhůty pro podání návrhu na obnovu řízení. Podle stěžovatele je toto ustanovení plně aplikovatelné, neboť v daném případě byl celní dluh vyměřen a zapsán do evidence celních dluhů někomu, kdo nebyl deklarantem a kdo se zbožím nemohl nakládat. Skutečnému dlužníkovi, tj. deklarantovi, vyměřen nebyl. Podle stěžovatele tento stav zapříčinila trestná činnost. Stěžovatel zdůrazňuje, že mu byl zcela formálně doměřen celní dluh, ač se sám na machinacích nepodílel (jinak by byl totiž trestně stíhán), a naopak to byl stát a vlastník zboží, kteří se na vzniku celního dluhu podíleli. Poukazuje také na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 267/02 a IV. ÚS 393/02, kde tento soud zdůraznil, že nelze akceptovat takový výkon státní správy, který ignoruje pro právní stát zcela samozřejmý požadavek, že nalézání práva má směřovat k řešení spravedlivému. Podle stěžovatele je pak v dané věci jediným spravedlivým řešením nařízení obnovy řízení, kde by se prokázalo, kdo způsobil celní dluh. Stěžovatel předložil rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 12. 1. 2002, sp. zn. 29 Ca 10/2003, ve věci jiného obdobně postiženého řidiče, z něhož podle něj vyplývá, že zde není překážka nedodržení objektivní lhůty, a také stanovisko Veřejného ochránce práv k tomuto problému. Proto stěžovatel navrhuje zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti souhlasí s právním názorem městského soudu a navrhuje zamítnutí kasační stížnosti. Ohledně stěžovatelovy námitky, že dluh byl vyměřen někomu, kdo nebyl deklarantem, odkázal na svoje vyjádření k žalobě.

Důvodnost kasační stížnosti Nejvyšší správní soud pak posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně uvádí, že uplatňuje důvody kasační stížnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (*nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení*) a v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (*nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé*). Konkrétní důvody v kasační stížnosti uvedené však nezpochybňují průběh řízení před městským soudem, nýbrž směřují toliko do posouzení právní otázky týkající se toho, zda lhůta k povolení obnovy podle § 54 odst. 3 daňového řádu v daném případě uplynula či nikoliv. Stěžovatel tedy uplatňuje pouze důvod uvedený pod písm. a) citovaného ustanovení s. ř. s.

Ze spisu k tomu vyplynulo, že návrhem ze dne 9. 6. 2003 (doručeným Celnímu úřadu Břeclav – dálnice dne 11. 6. 2003) podal stěžovatel návrh na obnovu těch řízení, v nichž byly Celním úřadem Břeclav – dálnice vydány dne 9. 10. 1995 platební výměry č. j. 29-1247/CD/95 až 29-1254/CD/95. Celní ředitelství Brno však jeho návrh zamítlo rozhodnutími ze dne 16. 9. 2003, č. j. 8619-02/03-0101-21 až 8619-09/03-0101-21, a obnovu řízení nepovolilo s tím, že již uplynula lhůta k jejímu povolení podle § 54 odst. 3 daňového řádu a § 268 odst. 2 celního zákona. Proti tomu podal stěžovatel odvolání, které bylo rozhodnutím Ministerstva financí, Generálního ředitelství cel zamítnuto dne 28. 1. 2004.

Při posouzení důvodu kasační stížnosti vycházel zdejší soud ze znění příslušných ustanovení daňového řádu a celního zákona.

Podle § 54 odst. 3 daňového řádu *musí být žádost o obnovu řízení podána do šesti měsíců ode dne, kdy se žadatel prokazatelně dozvěděl o důvodech obnovy řízení, nejpozději však před uplynutím lhůty, ve které zaniká právo daň vyměřit nebo doměřit. Tyto lhůty nelze prodloužit ani povolit navrácení v předešlý stav.* Celní orgány obou stupňů i městský soud pak lhůtu k vyměření daně, resp. cla, zjišťovaly z § 268 odst. 2 celního zákona ve znění účinném ke dni podání návrhu na obnovu řízení, podle něhož: *nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, nelze částku cla zapsat do evidence po uplynutí 3 let od konce roku, v němž celní dluh vznikl.* Podle odst. 3 tohoto ustanovení: *byl-li před uplynutím lhůty uvedený v odstavci 2 učiněn úkon směřující k vyměření částky cla nebo k jejímu dodatečnému vyměření, běží tříletá lhůta znovu od konce roku, v němž byla příslušná osoba o tomto úkonu zpravena. Vyměřit a doměřit částku cla a zapsat ji do evidence však lze nejpozději do 10 let od konce roku, v němž celní dluh vznikl.* Odst. 4 pak stanoví, že *lhůty pro vyměření částky cla a její zapsání do evidence uvedený v odstavcích 2 a 3 neplatí v případě, kdy příslušná částka cla nemohla být vyměřena a zapsána do evidence v důsledku jednání, které má znaky trestného činu.* Správní orgány i městský soud věc uzavřely s tím, že celní dluh vznikl v roce 1994 a lhůta k podání návrhu na obnovu řízení podle § 54 odst. 3 daňového řádu, § 268 odst. 2 celního zákona uplynula dne 31. 12. 1997. Městský soud dále zdůraznil, že § 268 odst. 4 celního zákona nemůže v daném případě běh lhůty k podání návrhu na obnovu řízení vůbec ovlivnit, neboť cla zapsáno do evidence a vyměřeno bylo.

Stěžovatel v podané kasační stížnosti zpochybnil právní závěr o nemožnosti aplikace § 268 odst. 4 celního zákona na běh lhůty pro podání návrhu na obnovu řízení. Podle stěžovatele je posouzení běhu lhůty podle tohoto ustanovení důvodné, neboť v daném případě byl celní dluh vyměřen a zapsán do evidence celních dluhů někomu, kdo nebyl deklarantem a kdo se zbožím nemohl nakládat.

Obnova řízení je institutem umožňujícím mimořádné přezkoumání v případě, že jsou zjištěny nové skutkové okolnosti nebo závažné vady řízení, které mohly mít vliv na vydané rozhodnutí. Obnova řízení může být nařízena správním orgánem z moci úřední i povolena na základě žádosti účastníka řízení. Objektivní lhůta přitom musí být v obou případech shodná (§ 54 odst. 3, § 55 odst. 2 daňového řádu). Daňový řád lhůtu limituje odkazem na lhůtu pro vyměření daně (v daném případě cla). Celní zákon stanoví lhůty pro vyměření či doměření cla a jeho zapsání do evidence a z nich činí výjimku uvedenou v § 268 odst. 4. Toto ustanovení prvotně slouží k tomu, aby mohl být celní dluh vyměřen a zapsán do evidence i po uplynutí základní lhůty v případech, kdy k tomu nedošlo v důsledku jednání majícího znaky trestného činu. Tato lhůta má zabránit úniku cla v důsledku trestné činnosti. Současně však má tato výjimka význam i pro stanovení lhůty pro obnovu řízení. Proto je při posouzení zachování lhůty k povolení či nařízení obnovy řízení také nutno vycházet z charakteru institutu obnovy řízení jako prostředku k nápravě nezákonného rozhodnutí, který slouží jak správnímu orgánu, tak i účastníku řízení. Neplatí-li tedy lhůta, kterou je omezena možnost povolení či nařízení obnovy řízení v případě, kdy nedošlo k vyměření cla a jeho zapsání do evidence v důsledku jednání, které má znaky trestného činu, musí se tato výjimka týkat jak případů nařízení obnovy, tak i případů povolení obnovy na základě návrhu. Je vyloučeno, aby neomezená možnost pro provedení obnovy řízení sloužila pouze v neprospěch povinného subjektu (dlužníka) a v jeho prospěch by jí nebylo možno užít s odůvodněním, že celní dluh byl jakkoli zapsán do evidence a někomu byl vyměřen. Tak, jak výjimku z objektivní lhůty vyložil městský soud, by bylo možno obnovit pouze řízení, v němž k zapsání dluhu do evidence a k jeho vyměření vůbec nedošlo - tedy obnova by byla možná jen tehdy, jestliže v důsledku trestného jednání nebyl dluh vůbec zapsán a nebyl nikomu vyměřen. Vůbec by se tedy nevztahovala na řízení, v němž došlo

k zapsání a vyměření celního dluhu v důsledku trestného jednání v nesprávné výši nebo kdy byl celní dluh v důsledku stejného jednání zapsán a vyměřen někomu jinému než tomu, kdo byl dlužníkem. Za ústavně konformní výklad ust. § 268 odst. 4 celního zákona lze považovat jen takový výklad, který není znevýhodněním jednoho z oprávněných k využití institutu obnovy řízení. Stanoví-li tedy ust. § 268 odst. 4 celního zákona výjimku z objektivní lhůty pro vyměření cla a pro její zapsání do evidence, vztahuje se tato výjimka i na případy neexistujícího či nesprávného zápisu a vyměření, pokud jsou následkem jednání majícího znaky trestného činu.

Závěr městského soudu o nemožnosti posouzení lhůty podle § 268 odst. 4 celního zákona tam, kde došlo v minulosti k jakémukoliv zápisu a vyměření cla, nelze akceptovat a jen z této skutečnosti nelze dovodit, že tato výjimka v daném případě nemohla být uplatněna a že lhůta pro povolení obnovy marně uplynula.

Podmínkou pro užití uvedené výjimky však je, že šlo o důsledek jednání majícího znaky trestného činu. Celní zákon ne zvolil formulaci obvyklou ve správním řízení (§ 63 odst. 4 zákona č. 71/1967 Sb., nebo § 100 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., že: *rozhodnutí bylo dosaženo trestným činem*). Není tedy nezbytné pravomocné rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení; nicméně znaky konkrétního trestného činu musí být naplněny a musí být dána souvislost mezi tímto jednáním a následkem spočívajícím v tom, že clo nebylo vyměřeno tomu, komu ze zákona být vyměřeno mělo. Naplnění těchto podmínek je oprávněn posoudit celní orgán.

Tyto skutečnosti však městský soud (ani žalovaný) v úvahu nevzal a nezabýval se tím, zda z tvrzení stěžovatele plynou důvody, pro které by bylo možno posuzovat lhůtu k povolení obnovy řízení podle § 268 odst. 4 celního zákona.

Proto Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu podle § 110 odst. 1 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Závěrem lze poukázat na to, že řízení o žádosti o obnovu řízení je odlišným a samostatným řízením od řízení o vyměření celního dluhu. Proto je také odlišný předmět řízení při přezkoumání takových rozhodnutí soudem. Zatímco v druhém případě se jedná o přezkoumání samotné povinnosti zaplatit vyměřený celní dluh, v prvním případě soud pouze přezkoumává, zda žádost o obnovu řízení byla zamítnuta (nebyla povolena) v souladu se zákonem či nikoliv. Vzhledem k tomu, že v daném případě se tak stalo jen s poukazem na uplynutí objektivní lhůty, nelze se vyjadřovat k tomu, zda zde byly naplněny podmínky pro povolení obnovy, ani k samotnému vyměření celního dluhu.

Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu řízení, je městský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozhodnutí ve smyslu § 110 odst. 3 s. ř. s.

V novém rozhodnutí rozhodne městský soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti ve smyslu § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. ledna 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu